

En fortælling om blindhed

1995. Samlerens forlag

Den portugisiske forfatter Saramago fik Nobelprisen i 1997. Romanen om blindhed var nok udslagsgivende for dette valg som i dag er så helt indlysende.

Det er en forfatter der mere hører hjemme i midten af det 20. århundrede end hen i mod slutningen. Den er lysår væk fra nutidens realisme og måske derfor er den så realistisk og værd at læse. Det er en dystopi og samtidig en fortælling om hele det 20 århundredes rædsler. Den er som et åbent sår.

Romanen er svær at komme i gang med. Jeg har prøvet flere gange i de sidste ti år, men efter 50 sider kan man ikke stoppe.

Der er en filmatisering af romanen fra 2008 som allerede dengang satte Gang i identitetsdebatten. Alverdens blindesamfund meldte sig på banen med protester. Det siger noget om hvad identitetspolitikken er værd og hvor dybt latterligt det er og udstiller at man ikke kan tænke i den diversitet verden er fyldt med.

Grunden til at romanen er svær at komme i gang med er at den er skrevet ud i et. Der er ikke afsnit og tegnsætning. Der er altså ikke hjælp til læsnigen, man må bare hænge på og jeg tror at grunden til denne skrivemåde netop hænger sammen med at det her ikke er en almindelig roman med personkarakteristik, men at det drejer sig om en mytisk fortælling der har sit udgangspunkt i de store indoeuropæiske myter som hele vores kultur bygger på.

Byen handlingen foregår i er anonym og personerne har ikke navne. De omtales bogen igennem med deres positioner da blindheden indtraf. Den første blinde, hans kone, tyven, lægen, lægens kone, pigen med solbrillerne, den gamle mand med klap for øjet og drengen der skeler.

Deres fælles saga begynder da den første mand holder for rødt og ikke kan starte bilen fordi han er blevet blind. Han bliver fulgt hjem af en af dem fra lyskrydset, der så benytter sig af blindheden til at stjæle mandens bil. Konen får fat i en taxi og kommer af sted til øjenlægen, her i venteværelset møder de så resten af gruppen, der sidder her og venter på at komme til lægen. Pigen med solbrillerne har øjen katar, drengen er her med sin mor.

De bliver alle blinde men mødes igen nu er de alle blinde. Den eneste der ikke er blind er lægens kone.

De bliver de første internerede i et gammelt sindssygehospital.

Den eneste der altså ikke er blind, er lægen kone og det er hende der leder dem igennem unævnelige rædsler. Efterhånden er de 300 internerede uden vand uden sanitet uden muligheder for at følge med til at begrave de døde. De bliver afsondrede og der sættes vagt på som skyder på dem hvis de prøver at nærme sig porten.

Maden sættes i kasser. Til sidst ankommer de kriminelle. De stjæler maden og opkræver betaling for den. Først får de alt af værdi, siden kræver de kvinderne der må stå mål til unævnelige rædsler.

Endelig lykkes det for lægens kone at dræbe anføreren og tumulterne tager til.

Til sidst kan de komme fri fordi alle soldater er blevet blinde, og de holder sammen og begiver sig ud i byen prøver at finde tilbage. Kampen bliver ikke mindre. Undertiden ønskede lægen kone at hun var blind for hun ser de frygteligste ting. En dag da hun segner om på gaden ulykkelig og overbebyrdet i sin kamp for at

finde mad til sin gruppe, kommer en stor hund hen og slikker hendes tårer. Derefter følger den hende, tårernes hund hedder den og den har det med at være på sammenbruddets rand når flere græder fordi den så ikke kan følge med.

Men de finder deres roller i fortællingen, de arketyriske roller som er taget lige ud af gudeverdenen.

Manden med klappen for øje, den enøjede er vis og kærligt intet kan bringe ham ud af fatning, han er som overguden Odin, Wotan, Zeus enøjet som de var , pigen med solbrillerne kommer til at elske ham og bringer os minder om Athene eller Brynhilde og drengen den lille dreng som med tiden holder op med at spørge efter sin mor er som en lille gud Amor.

Lægens kone er som en Hera der sørger for alt som altings moder

Og sådan indtager de deres roller i det morderiske spil

Til slut får de synet igen lige så pludseligt som de mistede det

Vil du vide hvad jeg tror siger lægen til sin kone gerne, jeg tror ikke at vi blev blinde, jeg tror vi er blinde, Blinde som ser, Blinde som ser uden at se.

Lægens kone blev ikke blind fordi hun var det menneske der så. Hun blev ikke blind for hun havde forstand og kærlighed nok til at være den seende der kunne se.

Det er en vidunderlig, forunderlig underfuld roman fuld af visdom og vidunderligt sprog den handler om indsigt om udsyn om selvsyn om overblik om blik om at se og blive set og i al sin sorthed er det også en humoristisk bog – Det er det klassiske dramas katarsis begreb der her bruges til at få os til at lukke øjne op og se. Der er vel derfor vi er skabte til det.